

O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining tizimli xatarlar bo‘yicha so‘rovnoma namunasi

Annotatsiya

O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki tomonidan mamlakat moliya tizimi barqarorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatishi mumkin bo‘lgan xatar omillarini oldindan aniqlash maqsadida “Tizimli xatarlar bo‘yicha so‘rovnoma” o‘tkaziladi.

Ushbu so‘rovnoma “moliya tizimidagi asosiy tizimli xatarlar”, “moliya tizimida xatarlarning yuzaga kelish ehtimoli” va “moliya tizimida kuzatilgan o‘zgarishlar” bilan bog‘liq qisqa javobli va ko‘p tanlovli savollardan iborat.

Shaxsiy ma’lumotlar, shu jumladan faoliyat ko‘rsatayotgan muassasa, ism va familiya hamda lavozim to‘g‘risidagi ma’lumotlar, shuningdek yuborilgan javoblar boshqa maqsadlarda foydalanilmaydi.

Javoblarni tayyorlashda quyidagilarga e’tibor berish lozim:

- Respondentlarga qulaylik yaratish maqsadida moliyaviy tizimli xatarlar keltirilgan. Keltirilgan tizimli xatarlar sodir bo‘lishi mumkin bo‘lgan barcha xatarlarni qamrab olmagan hamda ahamiyatlilik darajasiga bog‘liq holda tartiblanmagan.
- Moliyaviy tizimda kuzatilishi mumkin bo‘lgan boshqa xatar omillaridan foydalanish mumkin.

O‘zbekiston Respublikasi Markaziy bankining tizimli xatarlar bo‘yicha so‘rovnoma namunasi

1. Asosiy tizimli xatarlar

1.1. O‘zbekiston moliya tizimiga sezilarli ta’sir ko‘rsatishi mumkin bo‘lgan beshta asosiy xatarlarni ahamiyatlilik darajasining kamayish tartibida ifodalang.

Xatarlar	Yuzaga kelish muddati		Yuzaga kelish ehtimolligi		Ta’sir darajasi	
1	Qisqa muddatda (1 yilgacha)	☐	Yuqori	☐	Kuchli	☐
	O’rta muddatda (1–3 yil)	☐	O’rtacha	☐	O’rtacha	☐
		☐	Past	☐	Kuchsiz	☐
2	Qisqa muddatda (1 yilgacha)	☐	Yuqori	☐	Kuchli	☐
	O’rta muddatda (1–3 yil)	☐	O’rtacha	☐	O’rtacha	☐
		☐	Past	☐	Kuchsiz	☐
3	Qisqa muddatda (1 yilgacha)	☐	Yuqori	☐	Kuchli	☐
	O’rta muddatda (1–3 yil)	☐	O’rtacha	☐	O’rtacha	☐
		☐	Past	☐	Kuchsiz	☐
4	Qisqa muddatda (1 yilgacha)	☐	Yuqori	☐	Kuchli	☐
	O’rta muddatda (1–3 yil)	☐	O’rtacha	☐	O’rtacha	☐
		☐	Past	☐	Kuchsiz	☐
5	Qisqa muddatda (1 yilgacha)	☐	Yuqori	☐	Kuchli	☐
	O’rta muddatda (1–3 yil)	☐	O’rtacha	☐	O’rtacha	☐
		☐	Past	☐	Kuchsiz	☐

2. Tizimli xatarlar ehtimoli

2.1. O'zbekiston moliya tizimida inqirozni yuzaga keltirishi mumkin bo'lgan har qanday xatarlarni quyida ko'rsatilgan muddatlarda sodir bo'lish ehtimollik darajasi qanday?

	Juda yuqori	Yuqori	O'rtacha	Past	Juda past
Qisqa muddatda (1 yilgacha)	☐	☐	☐	☐	☐
O'rta muddatda (1–3 yil)	☐	☐	☐	☐	☐

2.2. O'tgan davr mobaynida yuqorida qayd etilgan xatarlar darajasi qanday bo'lgan?

	Juda yuqori	Yuqori	O'rtacha	Past	Juda past
Qisqa muddatda (1 yilgacha)	☐	☐	☐	☐	☐
O'rta muddatda (1–3 yil)	☐	☐	☐	☐	☐

2.3. Keyingi 3 yil davomida O'zbekiston moliya tizimi barqarorligiga qanchalik ishonasiz?

To'liq ishonaman	Yetarlicha ishonaman	Qisman ishonaman	Yetarlicha ishonmayman	To'liq ishonmayman
☐	☐	☐	☐	☐

3. Sizning fikringizcha, so‘nggi 6 oy ichida quyidagi omillar qay darajada o‘zgardi? (bitta omil – bitta javob)

3.1. Kreditga talab

a) Sezilarli darajada kamaydi	b) Biroz kamaydi	v) O‘zgarishsiz qoldi	g) Biroz oshdi	d) Sezilarli darajada oshdi
☐	☐	☐	☐	☐

3.2. Qisqa muddatli moliyalashtirishning mavjudligi

a) Sezilarli darajada yomonlashdi	b) Biroz yomonlashdi	v) O‘zgarishsiz qoldi	g) Biroz yaxshilandi	d) Sezilarli darajada yaxshilandi
☐	☐	☐	☐	☐

3.3. Uzoq muddatli moliyalashtirishning mavjudligi

a) Sezilarli darajada yomonlashdi	b) Biroz yomonlashdi	v) O‘zgarishsiz qoldi	g) Biroz yaxshilandi	d) Sezilarli darajada yaxshilandi
☐	☐	☐	☐	☐

3.4. Banklararo likvidlilik

a) Sezilarli darajada yomonlashdi	b) Biroz yomonlashdi	v) O‘zgarishsiz qoldi	g) Biroz yaxshilandi	d) Sezilarli darajada yaxshilandi
☐	☐	☐	☐	☐

Moliyaviy tizimli xatarlar

- O'zbekistonda iqtisodiy o'sishning pasayishi
- Geosiyosiy xatarlar
- Valyuta kursining yuqori o'zgaruvchanligi
- Yuqori inflyatsiya
- Aholi qarz yuki darajasining ortishi
- Kreditlarning yuqori sur'atlarda o'sishi
- Ayrim segmentlar bo'yicha kreditlarning yuqori darajada konsentratsiyalashuvi (masalan, avtokreditlar)
- Yirik qarz oluvchilarning defoltga uchrashi
- Moliyalashtirish (likvidlilik) xavfi
- Banklarning xorijiy kreditorlar oldidagi qarz majburiyatlarini uzaytirish (qayta moliyalashtirish) xavfi
- Sanksiyalarning qo'llanilish xavfi
- Ko'chmas mulk narxlarining keskin pasayishi
- Avtomobil narxlarining keskin pasayishi
- Moliyaviy infratuzilmaning jiddiy buzilishi (masalan, asosiy to'lov tizimlari)
- Kiber hujumlar
- Iqlim xavfi